

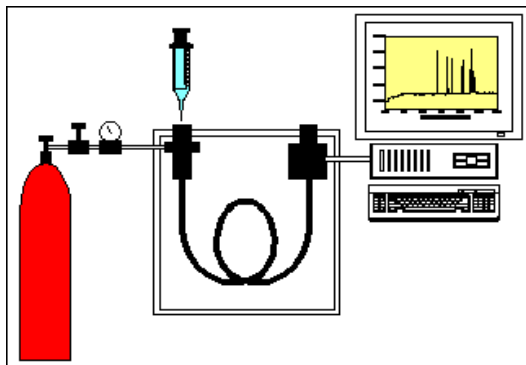
1. Stanovení etanolu plynovou chromatografií

Vypracovala: Věra Halabalová

Teoretická část:

Plynová chromatografie je jednou z nejvíce používaných metod pro separaci těkavých látek. Hlavní výhodou této techniky je rychlé a jednoduché provedení analýzy a účinná separace, která je provedena po nástřiku tekutého vzorku do plynu, který protéká při nastavené teplotě kolonou. Teplota injektoru musí být větší než bod varu separovaného analytu, aby došlo k okamžité přeměně vzorku na plyn. Složky opouštějící kolonu monitoruje detektor. Nejběžnější detekční systém používá plamenově ionizační detektor (Flame Ionization Detector FID), který se skládá z kyslíko-vodíkového plamene v ocelové trysce. Tento plamen neobsahuje ionty, ale pokud jsou v něm přítomny organické molekuly, dojde k ionizaci. Detektor FID tedy měří změny ionizačního proudu plamene v důsledku eluované složky vzorku. Signál je zesílen elektroměrem a zapisován. Z obdrženého záznamu získáme údaje pro kvalitativní i kvantitativní analýzu.

Zařízení se skládá z dávkovacího zařízení, chromatografické kolony umístěné v termostatu, detektoru a systému na zpracování dat.

Obr.1: Schematické uspořádání plynového chromatografu
(převzato: http://tomcat.prf.jcu.cz/sima/analyticka_chemie/separb.htm)

Princip:

Princip stanovení látek ve směsi pomocí plynové chromatografie je založen na separaci látek a jejich detekci v příslušném detektoru. Pro plamenově ionizační detektor (FID) je mírou kvantity plocha elučního píku (u úzkých nechvostujících píků i jejich výška). Vyhodnocování se provádí nejčastěji metodou kalibrační přímky, případně metodou standardního přídávku. Někdy, především u technologických vzorků, je výhodné použít tzv. metodu vnitřního standardu.

Přístroje a příslušenství:

- Plynový chromatograf Chrom 5 s plamenově ionizačním detektorem, Laboratorní přístroje, Praha, ČR
- Liniový zapisovač TZ 4601, Laboratorní přístroje, Praha, ČR
- Mikrodávkoč 801 RN, Hamilton, Bonaduz, Švýcarsko
- Tlakové láhve se stlačenými plyny: dusík, vodík, Linde, ČR
- Kompresorový agregát IJSK46.4, Chirana, Stará Turá, Slovensko

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem
a státním rozpočtem České republiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- Chromatografická kolona: $\varnothing$ 3 mm x 1.200 mm s 15% Carbowax 20M na Chromaton N-AW, nebo: $\varnothing$ 3 mm x 1.200 mm s 5% Carbowax 20M na Chromosorb T

Chemikálie:

- Etanol pro UV spektroskopii

Pracovní postup:

- 1) Zapněte plynový chromatograf a nastavte optimální hodnoty experimentálních podmínek (pokud nestanoví vedoucí cvičení jinak):
  - Teploty: termostat (70°C), sample injektor (200°C), detektor FID (200°C)
  - Tlak nosného plynu dusíku: $0,25 \cdot 10^5$ Pa
  - Průtoky plynů: vodík 25 ml/min, vzduch 50 ml/min x 10
- 2) Do 5 ml odměrných baněk připravte směsi etylalkoholu ve vodě o cca 1,0 - 0,8 - 0,6 - 0,4 - 0,2 obj.% ze zásobního roztoku o koncentraci 5 obj. % .
- 3) Při vlastním měření do injektoru dávkejte nejprve 5 μl roztoku s 1 obj.% etylalkoholu a odečtěte výšku píku, respektive jeho plochu.
- 4) Dále nastříkujte ostatní standardní roztoky etanolu o známých koncentracích k sestrojení kalibračního grafu. Nástřik každého roztoku je nutné opakovat nejméně třikrát ke zjištění reprodukovatelnosti měření.
- 5) Z kalibračního grafu určete koncentraci etanolu v neznámém vzorku.

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem
a státním rozpočtem České republiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ